

MATHEMATICAL LITERACY AND SPEECH FOR TEACHING PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abdurazzakova Gulruh Kadirovna¹

¹ Primary school teacher, school 203, Uchtepa district, Tashkent

Abdurazzakovagulruh81@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5068405>

ARTICLE INFO

Received: 20th June 2021

Accepted: 25th June 2021

Online: 30th June 2021

KEY WORDS

elementary school,
literacy, math, "The
Right Way," native,
reading, fun
method.

ABSTRACT

The essence of this article is the current reforms in the field of education, modern methods of teaching native language, reading, mathematics in primary school and suggestions and recommendations for their proper use in the classroom.

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINI O'QITISHDA MATEMATIK SAVODXONLIK VA NUTQNI SHAKLLANTIRISH

Abdurazzakova Gulruh Kadirovna¹

¹ Toshkent shahar Uchtepa tumani 203-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Abdurazzakovagulruh81@gmail.com

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 20-iyun 2021

Ma'qullandi: 25-iyun 2021

Chop etildi: 30-iyun 2021

KALIT SO'ZLAR

boshlang'ichsinf,savodxonlik,matematika,"To'g'ri yo'l",
onatili,o'qish,qiziqarli
metod.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolaning mazmun-mohiyati quyidagicha, ta'lim sohasida bugungi kundagi olib borilayotgan islohatlar, boshlang'ich sinflarda ona tili, o'qish, matematika fanlarini o'qitishda zamonaviy metodlar va ularni dars jarayonida to'g'ri qo'llashda taklif va tavsiyalar.

Har bir inson har kuni qiladigan ishini xuddi birinchi marta qilayotgandek qilishi kerak. Shundagida ishda rivojlanish bo'ladi.

Sh.M.Mirziyoyev

Barcha sohalar singari, ta'lim sohasida ham keyingi yillarda juda katta o'zgarishlar kuzatilmoqda. Chet davlatlari bilan hamkorlikda olib borilayotgan ishlar samarasi o'laroq, sezilarli darajada yuksalishga erishilmoqda desam adashmagan bo'laman. Prezidentimiz tomonidan qabul qilingan bir qancha

qarorlar, ta'lim sifatini oshirishga, yanada takomillashtirishga xizmat qilib kelmoqda. Bolaning maktab dunyosiga kirib kelgan kundan qo'llaridan tutib, qoqilmasdan keyingi bosqichga o'tib olishida boshlang'ich sinf o'qituvchilari asosiy ro'l o'ynaydi. Shu sababli, ular zimmasiga katta mas'uliyat yuklatiladi. O'quvchi bu dargohda dastab qalam ushlab yozishni, o'qishni, matematik savodxonlikni o'rganadi.

Ona Vatanga mehr qo'yishda, bizni o'rab turgan tabiat bilan tanishishda asosiy vositachi o'qituvchi hisoblanadi. Bugungi kunda dars jarayonini samarali tashkil qilishda juda ko'p zamonaviy metodlar bor. Shunchaki, metodlarni mavzuga moslagan holda tashkil qilish o'qituvchining epchilligiga bog'liq. "Rolli o'yin", "Fikrlar hujumi", "BBB", "Yumaloqlangan qor", "Bumerang", "Sinkveyn", "FSMU" kabi texnologiyalarni dars jarayonida qo'llash yaxshi natija beradi. Ayniqsa, matematika darslarida "Aqliy hujum" usulini mavzularni mustahkamlashda, "Top top" usulini karralarni o'rgatishda, "Kimda bor" usulini shakllarni taqqoslashda, "SWOT" usulini minglik, yuzlik, o'nlik, birliklarni o'rgatishda qo'llash mumkin. Bu kabi usullar o'quvchida matematik tushunchalarni yaxshi o'zlashtirishda, dastlabki bilimlarni mustahkam egallashda yordam beradi. O'rgatilgan har bir nazariy tushuncha bilan birgalikda misollarni hayotiy olish va o'quvchining turmush tarzida uchraydigan hodisalarga bog'lash xotirada uzoq vaqt saqlanib qolishga sabab bo'ladi.

Ona tili, o'qish darslarida esa matematikadan farqli, og'zaki va yozma nutqni shakllantirishga qaratiladi. Darslarda ko'proq o'quvchini gapirtirish, fikrini erkin bayon qila olishga, ravn,

so'zlarni bexato talaffuz qilishga o'rgatish fanning asosiy maqsadi hisoblanadi. Mustaqil ravishda ertak kitoblar, hikoyalar o'qish, ko'proq she'r yod olishga o'quvchini unday olish o'qituvchi mahoratga bog'liq. Qiziqish uyg'otish uchun har bir darsni shunchaki, nomigagina tashkil qilmasdan, yangiliklar, kutilmagan vaziyatlar asosida olib borish o'quvchiga ham zavq bag'ishlaydi, ham fanga nisbatan mehr uyg'otadi. Men, asosan, darslarni tashkil qilishda qiziqarli metodlarni o'zim yaratishga va har bir darsim takroriy bo'lmasligi uchun harakat qilaman.

Matematika, o'qish va ona tili darslarida ham barobar yaxshi natija beradigan qiziqarli mashg'ulotdan foydalanishni tavsiya qilaman. "To'g'ri yo'l" mashg'uloti o'quvchilarni zukkolikka, bilimlarni mustahkamlashga, aqlini charxlashga o'rgatadi. Mashg'ulotni o'tkazish tartibi: O'quvchilar bir nechta guruhlariga bo'lib olinadi, har bir guruhga mavzuga mos nom tanlanadi; Botmon qog'ozga bir nechta yo'llar va bu yo'llarga savollar asosida tuzilgan to'siqlar qo'yiladi. Savollarning javobi ham yo'ldagi doirachalarda aks etgan bo'ladi; Guruhlar galma galdan chiqib, yo'ldagi to'siqlarga ilingan savollarga javob izlashadi, to'siq ortida ikkita yo'l va shu yo'llardagi doirachalarga to'g'ri va noto'g'ri javoblar yozilgan bo'ladi; O'quvchi to'g'ri javobni topsa manzilga bora oladi, noto'g'ri javobni topsa yo'ldan adashadi; Mashg'ulot shu tarzda davom etadi; Guruhlarning manzilga tez va aniq bora olganligiga qarab rag'batlantiriladi. "To'g'ri yo'l" mashg'ulotini ona tili darslarida so'z turkumlari, gap bo'laklari, takrorlash darslarida qo'llash, matematika darslarida shakllarni o'rgatish, taqqoslash, ko'paytirish, ayirish va bo'lish

amallarini bajarishda qo'llash tavsiya qilinadi.

O'qituvchining mahorati o'quvchining egallagan bilimi va tarbiyasi bilan baholanadi. Uning ko'zgidagi aksi ta'lim berayotgan o'quvchilari hisoblanadi. Shu boisdan, ta'lim va tarbiya berishdagi har

bir daqiqamiz bizga kelajakdagi yosh avlodni borar manzilini belgilab berishini chuqur his qilgan holda, astoydil harakat qilishimiz lozim. Zero, kelajak yosh avlod istiqboli bilan belgilansa, ularni yetuk va barkamol shaxs qilib tarbiyalash, biz, aziz ustozlar, qo'lida.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Kitob mahsulotlarini chop etish va rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risida. / "Xalq so'zi" gazetasi, 2017-yil 13-yanvar
2. Jumayev M.E. Bolalarda matematika tushunchalarini shakllantirish nazariyasi. – T.: "Ilm-Ziyo", 2005
3. Ziyo.net